

Republika LOPOVA

SKOT LINČ

*Treća knjiga serijala o
Gospodstvenom nitkovu*

Prevela
Nevena Andrić

■ Laguna ■

Naslov originala

Scott Lynch

THE REPUBLIC OF THIEVES

Copyright © 2013 by Scott Lynch
First published by Gollancz, London.
All rights reserved.

Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

SERIJAL O GOSPODSTVENOM NITKOVU:
Laži Loka Lamore
Crveno more pod crvenim nebom
Republika lopova

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Džejsonu Mekreju,
čoveku koji je u svoje vreme igrao mnoge uloge*

KARTEN

VEL
VESPALA
(Večernja terasa)

KASTA
GRAVINA
(CITADELA)

BOŽANSKI
DVORI

IZAS
BARESTA

IZAS
MERO

OPŠTINA
PALANTA

OSTRVO
ČEKIČA

IZAS
LAKOR

GAR

IZAS
AGARO

SEURINSKA
LAGUNA

PONTA
KORBESA

AMATEL
(JEZERO DRAGULJA)

PROLOG

Starateljka

1

Ako u vlažnu jazbinu od laguma i hodnika ispod nekadašnjeg groblja stavite stotinak gladne siročadi, a onda ostavite delimično obogaljenog starca da pazi na njih – uskoro ćete shvatiti da je upravljanje njima pipav posao.

Krađoučitelj, stara vidra i glavešina kraljevstva siročadi pod Senkinim brdom u starom Kamoru, još ne beše toliko oronuo da bi mu se ijedan štokavi mali pitomac mogao suprotstaviti sam. Svejedno, budno je iščekivao zlu kob koja se skriva u grabljivim rukama i pohlepnim nagonima gomile – gomile koju se, pomoću obuke, trudio da svakim danom pretvori u sve gore grabljivice. I u najbolja vremena privid poretka od kog mu je zavisio sam život mogao se raspasti lako poput nakvašenog papira.

Samo njegovo prisustvo moglo ih je naterati na besprekornu poslušnost – u izvesnom prečniku oko njega, razume se. Dokle god mu je sezao glas a njegova sopstvena čula mogla uloviti ma kakvo rđavo ponašanje, siročići su bili pitomi. Ipak, da bi se ova njegova otrcana družina pridržavala ikakvog reda dok je on pijan ili spava ili šepa gradom sopstvenim poslom, bilo je

od ključne važnosti da ih pretvori u svojevoljne saučesnike u sopstvenom robovanju.

Većinu najkrupnijih, najstarijih dečaka i devojčica pod Senkinim brdom uobličio je u izvesnu vrstu počasne straže, podario im povlastice sumnjive kakvoće i pokoji zalutali komadić nečeg što se graničilo s poštovanjem. Što je još važnije, marljivo se trudio da svakom ponaosob neprestano uteruje samrtnički strah u kosti. Nijedan neuspeh nikad nije nagrađivan ničim do bolom ili predstojećim bolom, a odista nepokorni ovako ili onako bi nestali. Niko se nije zavaravao da odlaze nekud gde je sve lepše i bolje.

Zato se starao da njegovi malobrojni izabranici, ogrezli u strahu, taj nemoćni gnev mogu iskaliti (i tako nekom drugom uterati istu količinu straha u kosti) jedino na deci samo za nijansu mlađoj ili sitnijoj od sebe samih. Ovo je, sa svoje strane, ugnjetavalo sledeći, nešto slabiji stalež žrtava. Korak po korak, nesreća se širila upolje, a Krađoučiteljeva moć stepenasto se, poput pritiska tla, rasprostirala sve do najkrotkijih rubova tog mnoštva siročadi.

Sistem je sam po sebi bio divan, izuzev ako ste, razume se, vi slučajno na tom spoljašnjem rubu – među sitnima, čudnima i usamljenima. U njihovom slučaju, svakog časa i svakog dana Senkino brdo bilo je kao čizma u lice.

Lok Lamora je imao pet godina, ili možda šest. Niko nije znao zasigurno, niti je ikoga bilo briga. Bio je neobično sitan, neporecivo čudan i hronično usamljen. Čak i kad bi se uvukao u središte velike, smrdljive gužve siročadi, gde je bio jedan od mnogo desetina, bio je sam-samcit i, izeš mu sve, to je vrlo dobro znao.

2

Vreme za okupljanje. Pod Brdom, nimalo dobro vreme. Uzburkani potok siročadi okruživao je Loka poput kakve nepoznate šume u kojoj posvuda vrebaju nevolje.

Prvo pravilo preživljavanja pod ovakvim okolnostima bilo je ne skretati pažnju na sebe. Dok je vojska siročadi sa žamorom išla ka velikoj podzemnoj odaji u središtu Senkinog brda, gde ju je Krađoučitelj sazvao, Lok je sebao pogledom levo i desno. Fora je bila s bezbedne udaljenosti opaziti poznate siledžije a da im zapravo ne susretneš pogled (nema ničeg goreg od toga; to je greška nad greškama), a onda se, nadasve nehajno, krećeš tako da se između tebe i svake pretnje nalaze neutralna deca, i tako sve dok pretnja ne prođe.

Drugo pravilo bilo je da se ne osvrćeš na njih kada prvo pravilo ne upali, što se često dešavalo.

Iza njega gomila se razdvoji. Kao i svaka lovina, Lok je izoštranim nagonima osećao primicanje opasnosti. Taman je stigao unapred da se štrečne, a onda je došao udarac – oštar i snažan, pravo među lopatice. Lok je tresnuo o zid tunela i jedva uspeo da ostane na nogama.

Za udarcem je usledio poznat smeh. Bio je to Gregor Fos, nekoliko godina stariji i deset-dvanaest kilograma teži – što se osvete tiče van Lokovog domašaja koliko i vojvoda od Kamora.

„Bogova mu božjih, Lamora, koji si ti bangavi mali davež.“ Gregor mu stavi ruku na potiljak i gurnu ga napred – još sasvim priljubljenog uz vlažan zemljani zid – tako da ovaj čelom bolno lupi o stari, drveni potporanj tunela. „Nemaš snage ni na nogama da se držiš. Majku mu, ako bi probao da opališ bubašvabu u dupe, umesto toga bi obrnula ona tebe, pa ožeži u guzicu.“

Svi u blizini se nasmejaše – nekoliko njih jer im je stvarno bilo smešno, a ostali da neko ne vidi kako se ne smeju. Lok je posrtao napred, cepteći ali ćutke, kao da je savršeno prirodno da ti je lice puno zemlje i da ti na čelu pulsira čvoruga. Gregor ga gurnu još jednom, ali ne naročito poletno, a onda frknu i poče da se gura kroz gomilu.

Pravi se da si mrtav. Pretvaraj se da te je baš briga. Tako sprečiš da nekoliko minuta poniženja preraste u sate ili dane bola; modrice da se pretvore u prelome kostiju ili nešto još gore.

Reka siročadi tekla je ka neobično velikom sastanku – beše se okupilo skoro čitavo Brdo, i u glavnoj podzemnoj odaji vazduh je već bio ustajaliji i zagušljiviji nego inače. Glave jedva vidljive iznad dečje gungule, Krađoučitelj je sedeo u svojoj stolici visokog naslona, a njegovi stariji podanici probijali su se kroz svetinu kako bi zauzeli uobičajena mesta blizu njega. Lok se zaputio ka zidu preko puta, priljubio se uz njega i iz sve snage podražavao senku. Tu je, srećan zbog ugodno zaštićenih leđa, opipao čvorugu i dopustio sebi raskoš da se na tren duri. Kad je sklonio prste, bili su skliski od krvi.

Nekoliko časaka kasnije, priliv siročadi je oslabio pa stao, i Krađoučitelj pročisti grlo.

Bio je Dan pokore sedamdeset sedme godine Sendovanija, dan za vešanje, i van memljivih pećina ispod Senkinog brda, pod vedrim prolećnim nebom, ljudi vojvode od Kamora vezivali su omče.

3

„Tuga božja“, reče Krađoučitelj. „Tu priče nema. Nemilosrdne ruke vojvodine pravde dočepale su našu rođenu braću i sestre. Šteta nad štetama što su te lenštine dopustile da ih ovi pohvataju! Avaj. Kao što vas uvek iz sve snage podsećam, dušice moje, naš je zanat pipave prirode, i nimalo ga ne cene oni na kojima ga upražnjavamo.“

Lok obrisa zemlju s lica. Rukav tunike po svoj prilici je iznedrio više štroke nego što je uklonio, ali ga je sam obredni čin lične higijene smirivao. Dok se on bavio sobom, gospodar Brda je govorio dalje.

„Tužni dani, dušice moje, prava-pravcata tragedija. Ali kad se mleko ukvari, bolje nam je da se bar radujemo siru, a? O, da! Eto nama prilike! Krajnje neobično za ovo doba godine, napolju je bajno vreme za vešanje. Što će reći, biće svetine s

kesama punim džeparca, očiju prikovanih na *predstavu*, pa je l' tako?"

Dvama krivim prstima (davno slomljenim i loše zaraslim) podražavao je čoveka koji stupa sa ivice i stropoštava se unapred. Kad je pao, prsti su se grčevito ritnuli i nekoliko starije dese se zakikota. Usred vojske siročadi neko je jecao, ali Krađoučitelj nije na njega obraćao pažnju.

„Svi ćete gledati vešanje, u grupama“, reče on. „Dušice moje, neka bi vam ovo uteralo strah u kosti! Nepažnja, trapavost, nedostatak samopouzdanja – danas ćete videti jedinu moguću nagradu za sve to. Da biste živeli život koji su vam bogovi podarili, morate mudro ščepati šta treba, pa se dati u bekstvo. Juriti kao kerovi iz pakla kakvom grešniku na tragu! Tako se izrvdava omča! Danas ćete poslednji put videti drugove kojima to nije pošlo za rukom.“

A pre nego što se vratite“, reče i progovori tiše, „svako od vas mora nekako da mi dokaže da je bolji od njih. Kud puklo da puklo, donesite mi po lepu svoticu para ili neke svetlucave drangulije. Za prazne ruke dobićete prazan stomak.“

„A je l' morademo?"

Glas je očajnički kukumavčio. Lok je ustanovio da dopire od Tama, novopridošlice, najbednijeg od svih cimača, koji je tek počeo da se uči životu pod Senkinim brdom. Sigurno je on i cmizdrio.

„Tame, janje moje, ništa ti ne *morades*“, reče Krađoučitelj glasom nalik na buđavi baršun. Pružio je ruku i prebiraio po gužvi siročadi, razdvajao ih kao prljavo pšenično klasje, sve dok mu šaka nije počivala na Tamovom obrijanom temenu. „Ali, s druge strane, ako ti ne radiš, ne moram ni ja, pa je l' tako? Samo napred, odustani od ovog veličanstvenog poduhvata. Za večeru te čeka neograničena količina grobljanske zemlje.“

„Ali... zar ne mogu ja, kao, nešto drugo da radim?"

„Pa sad, mogao bi da mi izglancaš onaj moj lepi srebrni servis za čaj, samo kad bih ga imao.“ Krađoučitelj kleknu i

nakratko nestade Loku s vidika. „Tame, ovaj posao nam je na raspolaganju, dakle taj ćeš posao i uraditi, jelda? Tako je, mališa. Samo ti meni ne posustaj. Čemu te rećice iz očiju? Samo zato što je na tapetu i vešanje?“

„To... to su nam bili drugari.“

„A to samo znači...“

„Tame, pišonjo upišani, začepi više, nabijem te u dupel!“

Krađoučitelj se okrenu kao munja i, posle jedne zauške, novopečeni govornik ustuknu. Kada se nesrećna meta zatetura unazad, gusto zbijeni siročići se uskomešaše, a drugovi, koji su se smejuljili, gurnuše je nazad na noge. Lok nije mogao da suzdrži osmeh. Uvek bi mu došlo toplo oko srca kad neko malko isprebija kakvog starijeg siledžiju.

„Vesline“, reče Krađoučitelj, opasno razdragan, „je l' ti voliš da te prekidaju?“

„N-ne... ne, gospodine.“

„Baš mi je drago što se slažemo po tom pitanju.“

„Na... naravno. Izvinite, gospodine.“

Oči Krađoučitelja vratiše se Tamu, a osmeh, koji je časak pre toga iščezao poput vodene pare na suncu, hitro se opet ukaza.

„Kao što rekoh, naši drugovi, naši ožaljani drugovi. Šteta božja. Ali jelda nam priređuju baš divnu predstavu kad se tako klatare? Radi nas privlače svetinu, zrelu i sočnu kao šljiva. Kakvi bismo drugovi mi to bili kad bismo se odrekli takve prilike? Dobri? Smeli?“

„Ne, gospodine“, promumla Tam.

„Uistinu. Ni dobri, ni smeli. Dakle, zgrabićemo ovu šansu oberučke, jelda? I učinimo im tu čast da ne skrećemo pogled kad se stropošaju, je li tako?“

„Ako... ako vi tako kažete, gospodine.“

„Kažem, kažem.“ Krađoučitelj radi reda potapša Tama po ramenu. „Na posao. Klatarenje počinje tačno u podne; majstori omčari su obično tačni stvorovi u ovoj poganštini od grada. Ako zakasnite na svoja mesta, moraćete deset puta mukotrpnije da

radite, u to vam se kunem. Staratelji! Pozovite svako svoje cimače i grabljivce. Noviju braću i sestre držite na kratkom lancu.“

Dok su se siročići razilazili i deca izvikivala imena dodeljenih partnera i potčinjenih, Krađoučitelj je odvuкао Veslina do zemljanog zida prostorije da nasamo popriča s njim.

Dok se zlobno kikotao, Lok se takođe pitao s kim će biti u paru za današnju pustolovinu. Napolju, izvan Brda, trebalo je džepariti džepove, izvoditi smicalice, sprovoditi u delo smele kradljivачke poduhvate. Iako je shvatao da je, između ostalog, čudak i izopštenik upravo zbog ovog svog poleta prema lopovluku, umeo je da se obuzdava baš koliko i da stvori sebi na leđima krila i odleprša.

Ovaj nazoviživot, ovo kinjenje ispod Senkinog brda, naprosto je morao da podnosi – između blistavih radnih trenutaka, dok mu srce lupa a on brzo, koliko ga noge nose, trči ka skrovištu s nečijim tuđim skupocenim imetkom u rukama. Koliko je uspeo da nauči za svojih šest ili sedam godina, opelješiti nekoga bio je najbolji osećaj na celom svetu, i jedina odistinska sloboda koju je spoznao.

4

„Mali, je l' ti to misliš da možeš nečim doprineti mome vođstvu?“ Uprkos tome što nije stiskao punom snagom, Krađoučitelj je svejedno imao ruke odraslog muškarca i pribio je Veslina uz zemljani zid kao tesar koji se sprema da zakuje neki ukras. „Misliš da mi trebaju tvoja mudrost i duhovitost kad se nekome obraćam?“

„Ne, časni gospodine! Oprostite mi!“

„Vesline, zlato moje zlatno, pa zar ti ja uvek ne oprostim?“ Lažno nehajnim potezom Krađoučitelj odgurnu u stranu jedan rever izandalog kaputa i razotkri držalju mesarske satare koju je nosio za pojasom. U tami se svetlucao jedva primetan

nagoveštaj sečiva. „Opraštam. Podsećam. Jesam li te podsetio, mali? Jesam li te *nadasve temeljito* podsetio?“

„Stvarno jeste, gospodine. Molim vas...“

„Zanosno.“ Krađoučitelj pusti Veslina i opet namesti kaput preko oružja. „Lepo što se sve srećno završilo za obojicu.“

„Hvala vam, gospodine. Izvinite. Prosto... Tam kukumavči celo bogovetno jutro. Nikad nije video nekoga na kanapu.“

„Jednom davno to je bilo novo za svakoga od nas“, uzdahnu Krađoučitelj. „Nek plače mališan, samo neka mazne kesu. Ako neće, glad je sjajan učitelj. Svejedno, staviću njega i još nekoliko problematičnih u grupu za naročiti nadzor.“

„Problematičnih?“

„Tama, zato što je tako svilen. I Bezubog.“

„Bogove mu poljubim“, reče Veslin.

„Jeste, jeste, nedotupavni mali govno je toliko blentav – ne bi umeo u šaku da se posere ni da mu je prišivena na čmar. U svakom slučaju, on. Tam. I još jedan.“

Krađoučitelj značajno pogleda ka uglu preko puta, gde se naslanjao jedan naduren mali dečak, ruku skrštenih na grudima, i gledao ostale siročiće kako se skupljaju u dodeljene čopore.

„Lamora“, šapnu Veslin.

„Naročiti nadzor.“ Krađoučitelj je živčano žvakao nokte leve ruke. „Dobre se pare od njega mogu izmusti, samo ako mu ne daš da bude nerazuman i da preteruje.“

„Gospodine, umalo pola poganog grada da spali.“

„Samo Tesnac, a on i tako nikom ne bi nedostajao. A izdržao je tešku kaznu za to a da se nije ni lecnuo. S tim pitanjem smo, što se mene tiče, završili. Treba mu neko odgovoran, eto šta, da ga drži pod paskom.“

Veslin nije bio u stanju da prikrije zgađenost na licu, i Krađoučitelj se prezrivo osmehnu.

„Ne ti, maleni. Ti i onaj tvoj majmunčić Gregor trebate mi da skrećete narodu pažnju. Ako prepoznaju nekog drugog, pokrivate ga. I odmah dođite k meni ako nekoga uhvate.“

„Hvala vam, gospodine, hvala vam do neba.“

„I treba... Cmizdravi Tam... tupavi Bezubi... i sam đavo iz pakla, u čakširama do kolena. Treba mi neki bistri potocić da tu ekipu nadgleda. Idi probudi mi nekoga od prozorske bagre.“

„A.“ Veslin se ugrize za obraz. Prozordžije, kako su ih zvali jer su bili stručnjaci za staromodne provale u kuće, bili su odistinski birana sorta pod Senkinim brdom. Bili su pošteđeni većine kućnih poslova, gotovo uvek su radili u tami, i smeli su da spavaju i dobrano posle podneva. „Neće im se to dopasti.“

„Boli me briga šta se njima dopada. Ionako večeras nemaju posla. Nekog promućurnog mi nađi.“ Krađoučitelj ispljunu oglodani polumesec prljavog nokta i obrisa prste o kaput. „Ma, izeš to, dovedi mi Sabetu.“

5

„Lamora!“

Poziv se konačno začu, i to sa usana Krađoučitelja glavom i bradom. Preko zemljanog poda Lok oprezno otapka ka mestu gde je gospodar Brda sedeo i šaputao uputstva jednom starijem detetu, leđima okrenutom Loku.

Ispred Krađoučitelja čekala su još dva dečaka. Jedan je bio Tam. Drugi je bio Bezubi, nesrećni tupavko koji je usled tolikih batina koje je dobijao od druge dece naposletku dobio i nadi-mak. U Lokov želudac jurnu loš predosećaj.

„Evo nas, dakle“, reče Krađoučitelj. „Tri smela i sposobna momka. Radićete zajedno na naročitom zadatku, pod naročitim vođstvom. Upoznajte svoju starateljku.“

Veće dete se okrenu.

Kao i svi oni bila je prljava i, premda se u podzemnoj o-da-ji, pri bledom, srebrnastom svetlu alhemijjskih fenjera, slabo videlo, izgledala je pomalo umorno. Nosila je izlizane smeđe čakšire, dugu vrećastu tuniku koja je u dalekoj prošlosti bila

bela, i pljosnatu kožnu kapu preko čvrsto vezane marame, ispod koje se nije videla ni vlas kose.

A ipak, bila je nesumnjivo *žensko*. Prvi put u Lokovom životu neki neizvežbani životinjski nagon nejasno i prikriveno se probudi i skrenu mu pažnju na ovu činjenicu. Brdo je bilo puno devojčica, ali nikad ranije Lok nije stao i porazmislio o *nekoj određenoj* devojčici. Usisao je vazduh i shvatio kako na vrhovima prstiju oseća nekakvo uznemireno peckanje.

Prednjačila je u odnosu na njega barem godinu dana i dobrih pedalj visine i, čak i tako umornu, krasilo ju je ono iskreno, prirodno dostojanstvo pored kog se, kad su neke devojčice u pitanju, mali dečaci osećaju kao insekti pod njihovom potpeticom. Lok na raspolaganju nije imao ni rečitosti niti iskustva da se uhvati ukoštac sa ovakvim ili sličnim opisima. Znao je samo ovo: od svih devojčica koje je viđao po Senkinom brdu, samo blizu nje se osećao kao da je nazreo nešto zagonetno i daleko ogromnije od sebe samog.

Želeo je da skakuće gore-dole. Ili da povrati.

Iznenada je mrzeo što su prisutni Tam i Bezubi, mrzeo je ono što je reč „starateljka“ nagoveštavala i čeznuo da uradi nešto, ma šta, ne bi li ostavio utisak na ovu devojčicu. Na pomisao kako li mu izgleda čvoruga na čelu i da su ga stavili u grupu s dva beskorisna, cmizdrava duduka, obrazi su mu se zažarili.

„Ovo je Bet“, reče Krađoučitelj. „Mališani, ona je danas zadužena za vas. Šta god vam rekla, isto vam je kao da sam rekao ja. Mirne ruke, hladne glave. Nema zabašavanja i nema poganih besnih glista. Poslednje što nam treba je da vas ponese *slavoljublje*.“ Bilo je nemoguće ne primetiti ledeni pogled koji je Krađoučitelj uputio Loku dok je izgovarao ovo poslednje.

„Mnogo vam hvala, gospodine“, reče Bet, što nimalo nije ličilo na odistinsku zahvalnost. Odgurala je Tama i Bezubog ka jednom izlazu iz podzemne dvorane. „Vas dvojica sačekajte kod vrata. Ja moram nasamo da popričam sa ovim vašim drugarom.“

Lok se trže – da popriča s njim? Je l' pogodila da on u prste zna i cimanje i grabljenje, da nije nimalo sličan ovoj drugoj dvojici? Bet se osvrnu, pa mu spusti ruke na ramena i kleknu. Kad joj se oči nadoše naspram njegovih, neka unezverena životinja u Lokovom stomaku izvede salto. Ona stara nelagodnost zbog koje je odbijao da pogleda nekoga u oči ne samo da je ostala po strani nego mu je isparila iz glave.

Tada su se desile dve stvari.

Prvo, zaljubio se, iako će tek godinama kasnije saznati kako se to osećanje zove i koliko će mu se zbog njega život temeljito zamrsiti.

Drugo, *ona* mu se prvi put neposredno obratila, i pamtiće njene reči tako jasno da će ga bosti pravo u srce dugo nakon što ostali nemili događaji iz tog doba izblede i u sećanju mu se pretvore u izmaglicu poluistina:

„Ti si onaj mali Lamora, jelda?“

Poletno je zaklimao glavom.

„Slušaj ti, prdonjo mali. Čula sam ja sve o tebi, dakle samo začepi ta usta i ne vadi te brzoplete ruke iz džepova. Ako mi budeš pravio probleme makar i u tragu, kunem ti se svim bogovima, baciću te s mosta i izeš mi sve to će *izgledati* kao nesrećan slučaj.“

6

Krajnje je neprijatan taj iznenadni osećaj da si visok jedan palac.

Ošamućen, Lok je iz tame laguma pod Senkinim brdom izašao za Bet, Tamom i Bezubim na sunce kasnog jutra. Oči su ga pekle – samo delimično zbog dnevne svetlosti. Šta je to uradio (i ko joj je ispričao?) da zasluži prezir jedine osobe koju je sada najviše na svetu želeo da zadivi?

Dok je premetao ovo po glavi, okruženje mu nekako nelagodno privuče pažnju. Ovde, na večito promenljivoj

otvorenom prostoru, toliko toga se moglo videti, toliko čuti. Nagoni za preživljavanjem postepeno su preuzeli glavnu reč. Misli u dnu uma sve su bile okrenute Bet, ali prisilio je oči da se usredsrede na trenutne okolnosti.

Kamor je danas bio veseo i užurban, i davao je sve od sebe da iskoristi odmor od sivih prolećnih kiša. Prozori su bili širom otvoreni. Imućnija svetina se izmitarila, zbacila je ogrtače od nepromočivog platna i kabanice i navukla letnju odeždu. Siromašni su ostali umotani u štroku ogrezlu u smrad, koju su nosili u svim godišnjim dobima. Kao i bagra ispod Senkinog brda, morali su da zadrže odeću na leđima ili se izlože opasnosti da im je uzmu sakupljači dronja.

Dok je četvoro siročadi prelazilo most preko kanala između Senkinog brda i Tesnaca (Lok je crpao mešavinu ponosa i neverice iz Krađoučiteljevog ubeđenja da je jednom svojom sitnom smalicom on mogao spaliti *ceo* ovaj kraj), Lok je video barem tri čamca lovaca na leševe, koji su ispod drvenih pristaništa i molova kukama izvlačili naduta tela. Po hladnom, ružnom vremenu nekad ih danima niko ne bi ni pogledao.

Bet je pvela trojicu dečaka kroz Tesnac, hitro uz kamene stepenice, i preko trošnih drvenih pešačkih mostova, izbegavajući najskućenije i najkrivudavije uličice, gde su svakako vrebali pijanci, psi lualice i kojekakve manje očigledne opasnosti. Tam i Lok držali su se tik iza nje, ali Bezubi bi svakog časka odvr ludao nekuda ili usporio. Dok su izašli iz Tesnaca i prešli u zarasle baštenske prolaze Mara Kamorace, drvnog gradskog parka, Bet je već vukla Bezubog za okovratnik.

„Mozak ti je velik kao pogana bubuljica“, reče ona. „Budi mi za petama i mani se belaja!“

„Ne pravim belaja“, promumla Bezubi.

„Hoćeš da ujebeš ovo i da gladuješ noćas? Hoćeš da daš nekom siledžiji kao što je Veslin izgovor da ti počupa zube koje još nije?“

„Neeeeee.“ Bezubi je otegnuo ovu reč kroz zevanje od dosade, osvrnuo se kao da prvi put primećuje svet, pa se istrkao Bet iz ruku. „Hoću tvoj šešir“, reče i pokaza na kožnu kapu.

Lok uznemireno proguta knedlu. Već je viđao Bezubog u ovakvim nesuvislim, iznenadnim nastupima. Dečaku je falila neka daska u glavi. Često je upadao u nevolje jer je skretao pažnju na sebe ispod Brda, gde je, ukoliko nisi snažan, izdvajanje iz gomile značilo bol.

„Ne može“, reče Bet. „Smiri se.“

„Hoću. Hoću!“ Bezubi zapravo zatrupka nogama po zemlji i stegnu pesnice. „Lepo ću se ponašati, obećavam! Daj šešir!“

„Ti ćeš se lepo ponašati jer ja tako kažem!“

U odgovor na ovo Bezubi se baci i dograbi kožnu kapu s Betine glave. Cimnuo ju je tako jako da je spala i marama, i na ramena joj se prosu neuredan bokor crvenkastosmeđih kovrdža. Lok zinu od čuda.

Bilo je nečeg tako neverovatno divnog, tako *ispravnog*, u prizoru njene kose na slobodi, na sunčevoj svetlosti, da je na tren zaboravio kako je njegova opčinjenost izrazito jednostrana, i da je, za njihov zadatak, ovo sve samo ne zgodno. Dok je Lok piljio, primetio je da joj je samo donji deo kose zapravo smeđ. Iznad ušiju je bila crvena kao rđa. Ofarbala ju je, ali otada su vlasi izrasle.

Kad je došla sebi od preneraženosti, Bet se pokazala još brža od Bezubog, i pre nego što je stigao ma šta da uradi s kapom, već joj se našla natrag u rukama. Ona ga žestoko ošajdari njome preko lica.

„Joj!“

To je nije zadovoljilo, pa ga udari još jednom i on se trže unazad. Lok se pribrao i namestio na lice prazan izraz, kakav su ispod Brda koristili oni koji nisu hteli da se mešaju dok neko u blizini dobija batine.

„Stani! Stani!“, jecao je Bezubi.

„Još jednom li takneš ovu kapu“, šapnu Bet, koja ga je drmusala za okovratnik, „kunem ti se Azom Gvilom, brojačicom mrtvih, da ću te poslati pravo k njoj. *Magarče* glupi!“

„Obećavam! Obećavam!“

Namrštila se, pustila ga, i u nekoliko veštih poteza crvene lokne nestadoše ispod čvrsto zategnute marame. Kada se kožna kapa spustila na njih da ih zarobi unutra, Loka prože razočaranje.

„Imaš sreće što niko drugi nije video“, reče Bet, gurajući Bezubog napred. „Bogove ti poljubim, ti glisto jedna mala, stvarno imaš sreće što niko drugi nije video. Požuri sad. Vas dvojica, ne mrdajte od mene.“

Lok i Tam su je sledili bez reči, blizu kao bojažljivi pačići priljubljeni uz majčino repno perje.

Lok je podrhtavao od uzbuđenja. Ranije je bio prestravljen što su mu dodelili toliko nesposobne partnere, ali sada se pitao neće li, pored njihovih problema, on sam naprosto zasijati u Betinim očima. O da. Neka oni kukumavče, neka divljaju, neka odu kući praznih ruku. Ma, izeš to, neka ih gradska straža primeti, neka ih juri ulicama uz pištanje pištaljki i kevtanje pasa. Sve će joj biti draže od toga, čak i on.

7

Konačno su iz Mara Kamorace izašli u kovitlac buke i zbrke.

Zaista je bilo neobično lepo vreme za vešanje, i inače neve-seo kraj oko Stare citadele, sedišta vojvodinog suda, vrveo je kao kakav karneval. Običan svet se tiskao po kaldrmi, dok su tu i tamo kroz sav taj rusvaj tandrkale bogataške kočije, a pored njih su kaskali najmljeni stražari, usput se gurajući i sipajući pretnje. Na izvestan način – i Lok je to već znao – svet izvan Brda bio je veoma sličan onom unutra.

Četvoro siročadi uhvatilo se za ruke i napravilo lanac kako bi se probilo kroz gungulu. Lok je čvrsto držao Tama, koji nije

ispuštao Bet. Ona se toliko trudila da ne izgubi Bezubog iz vida da ga je gurala pred sobom kao ovan za razbijanje. Iz svog ugla Lok je nazreo vrlo malo odraslih lica; svet se pretvorio u beskrajnu povorku pojaseva, stomaka, peševa od kaputa i kolskih točkova. Zahvaljujući jednako sreći i upornosti, probijali su se na zapad, prema Vija Justiki, kanalu koji se već pet stotina godina koristio za vešanje.

Na obali kanala nizak kameni zid sprečavao vas je da se bacite neposredno u vodu, sedam-osam stopa niže. Ova ograda je bila trošna, ali još dovoljno čvrsta da deca sednu na nju. Dok je pomagala Loku i Tamu da se iskobeljaju iz gužve, Bet nije ispuštala Bezubog iz ruke. Lok se domogao mesta i seo pored Bet, ali Tam se pribio uz nju, i Lok nikako nije mogao da ga pomeri a da ne napravi feštu. Probao je da prikrije razdraženost tako što je na lice namestio usredsređen izraz i osvrnuo se naokolo.

Odavde je, ako ništa, Lok bolje video sve što se imalo videti. Sa obe strane kanala nalazila se svetina, a prodavci su sa čamacima vikom nudili hleb, kobasice, pivo i suvenire. Korpama na vrhu motki kupili su novac i isporučivali robu onima koji su stajali iznad njih.

Lok je razabirao grupe malenih obličja kako se provlače kroz šumu kaputa i nogu – beše to ostala siročad iz Senkinog brda na delu. Video je i tamnožute kapute gradske straže, koji su se kroz gomilu kretali u odredima, štitova zabačenih na leđa. Ako se ovi oprečni elementi susretnu i pomešaju, kao od ruke kakvog lošeg alhemičara, moglo bi sve otići u propast, ali za sada nije bilo povika, nije bilo stražarskih zviždaljki niti znaka da je išta pošlo naopako.

Saobraćaj preko Crnog mosta je zaustavljen. Pege od fenjera na visokom kamenom luku bile su zastrte crnim pokrovima, a omanja gomila sveštenika, zatvorenika, stražara i vojvodinih činovnika stajala je iza podijuma za smrtne kazne, koji je sa strane štrčao s mosta. U kanalu sa obeju strana mosta behu se

usidrila dva čamca puna žutokaputaša kako bi sprečili ljude da ulaze u vodu ispod zatvorenika, koji će se stropoštati odozgo.

„Zar ne treba sad da radimo posô?“, reče Bezubi. „Zar ne treba da se dokopamo kese ili nekog prstena ili tako nečega...“

Bet, koja ga je ispustila iz ruku na čitavih pola minuta, sada ga opet ščepa i grubo prošaputa: „Začepi što se toga tiče dok smo među svetom. Zaveži! Sedećemo ovde i biti na oprezu. Posle vešanja ćemo na posao.“

Uzdrhtali Tam je izgledao jasnije nego ikad. Lok uzdahnu, zbunjen i nestrpljiv. Tužno je što neki stanovnici Senkinog brda moraju na uže, ali tužno je i to što su ih žutokaputaši uopšte uhvatili. Ljudi su umirali posvuda u Kamoru, u uličicama, kanalima i krčmama, u požarima, od kuge koja je umela da pokosi čitave četvrti. I Tam je bio siroče; zar nije već shvatio sve to? Loku se smrt činila skoro podjednako uobičajena kao večera ili mokrenje, i nije u sebi nalazio žalosti što se to dešava nekom koga je jedva i poznao.

Što se toga tiče, bar će, kako se činilo, uskoro biti gotovo. S mosta se izdiglo postojano bubnjanje, koje se orilo vodom i kamenom, i postepeno je uzbuđeni žamor svetine zamro. Čak ni božje službe nisu mogle nagnati Kamorane na takvo poštovanje i pažnju kao javno krckanje vratova.

„Odani građani Kamora! Otkucava podne, ovog sedamnaestog meseca, meseca tirastima, ove naše sedamdeset sedme godine Sendovanija.“ Te reči je s Crnog mosta povikao telal ogromnog trbuha, u svilenj odeždi crnoj kao samurovina. „Ustanovljeno je da su ovi kriminalci vinovnici najtežih zločina protiv zakona i običaja Kamora. Po ovlašćenjima Njegove milosti vojvode Nikovantea i s pečatom njegovih časnih sudija iz Crvene dvorane, dovedeni su ovamo zarad pravedne kazne.“

Pored njega na mostu nešto se pokrenu. Po par policajaca sa skerletnim kapuljačama povuče svakog zatvorenika napred. Lok vide da Tam uzrujano grize zglobove prstiju. Betina ruka stvori se Tamu oko ramena, i Lok zaškrguta zubima. On sam

radi sve što treba, lepo se ponaša, ne izvodi besne gliste, a *Tam* dobija nežnosti od Bet?

„Tame, navikavaj se na to“, reče Bet tiho. „Odaj im počast. Stisni zube.“

Na mostu, na podijumu, majstori omčari zategli su omče oko vratova osuđenika. Užad za vešanje bila je dugačka otprilike koliko je svaki zatvorenik bio visok i privezana za karike tačno iza stopala svakoga ponaosob. Na podijumu za vešanje nije bilo nikakvih oštromno osmišljenih mehanizama, nikakvih složenih smicalica. Nije ovo Tal Verar – ovde, na istoku, zatvorenike naprosto bace s mosta.

„Derevin Tavasti“, povika telal kad je pogledao u pergament. „Podmetanje požara, kovanje planova za prijem kradene robe, napad na vojvodinog ovlašćenika! Malina Kontada, krivotvorenje i uz to zloupotreba vojvodinog imena i dobrog glasa. Kajo Vespazi, provala, zlonamerno glumatanje, podmetanje požara i krađa konja! Lorio Vespazi, kovanje planova za prijem kradene robe.“

Toliko o odraslima; telal pređe na troje dece. Tam zajeca, a Bet šapnu: „Pssst.“ Bet je – primeti Lok – bila hladna i pribrana; probao je da podražava nezanimanje kojim je zračila. Oči nameštene eto tako, brada isturena, usta na ivici mrštenja. Ako pogleda u njega tokom ceremonije, svakako će sa odobravanjem primetiti...

„Marijabela, bez prezimena“, viknu telal. „Lopovluk i obesna neposlušnost! Zilda, bez prezimena. Lopovluk i obesna neposlušnost!“

Majstori su za noge ove poslednje zatvoreničke trojke privezivali dodatne tegove, pošto im se, zbog sićušnih tela, pad naniže možda ne bi dovoljno brzo završio.

„Lars, bez prezimena. Lopovluk i obesna neposlušnost.“

„Zilda je bila dobra prema meni“, šapnu Tam napuklim glasom.

„Bogovi znaju“, reče Bet. „Sad pst.“

„Zbog zločina koje su počinila vaša tela snaći će vas telesna smrt“, nastavi telal. „Bićete obešeni iznad tekuće vode, za vrat, i visićete sve do smrti, a vaše neupokojene duhove voda će odneti sve do Gvozdenog mora, gde ne mogu više nauditi nijednoj duši ili naseobini pod vojvodinom vlašću. Neka bi bogovi primili vaše duše k sebi, milostivo i blagovremeno.“ Telal spusti svitak i okrenu se ka zatvorenicima. „U vojvodino ime, dodeljujem vam pravdu.“

Doboši zadobovaše. Jedan majstor omčar poteže mač, za slučaj da se neki zatvorenik bude otimao. Lok je i ranije gledao vešanja, i znao je da osuđenici imaju samo jednu priliku da pokažu ono malo dostojanstva što im je preostalo.

Danas je stropošćavanje prošlo glatko. Bubnjanje umuče uz tresak. Svaki par žutokaputaša s kapuljačama stupio bi napred i gurnuo svog zatvorenika sa ivice platforme za vešanje.

Tam se samo štrecao, kao što je Lok i predvideo, ali čak ni on nije bio pripremljen na postupke Bezubog kada se sedam konopaca zateže uz zvuke krckanja i puckanja; moglo je to biti zatezanje konoplje, lomljava vratova, ili i jedno i drugo.

„Aaaaaaaa! Aaaaaaaaaaaaaaaaa! AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA!
AAAAAAA!“

Svaki vrisak bio je duži i glasniji od prethodnog. Bet je Bezubom zapušila usta rukom i borila se s njim. Iznad vode, četiri velika tela i tri manja njihala su se kao klatna, sve kraćim i kraćim putanjama.

Loku je srce lupalo. Svi u blizini sigurno zijaju u njih – čuo je tiho cerekanje i opaske pune neodobravanja. Što više pažnje skrenu na sebe, to će im teže biti da obave šta treba.

„Pssst“, reče Bet, koja se trudila da obuzda Bezubog. „Smiri se, majku mu. Smiri se!“

„Mala, šta je bilo?“

Na sopstveno uznemirenje, Lok ugleda dvoje žutokaputaša, koji su prokrčili put kroz svetinu tik iza njih. Bogova mu, ovo je najgore od svega! Šta ako se šunjaju naokolo u lovu na siročad

iz Senkinog brda? Šta ako budu postavljali teška pitanja? Suzbio je poriv da skoči u vodu i razrogačenih očiju se ukopao u mestu.

Bet je čvrsto držala ruku Bezubom preko lica, a ipak je nekako uspela da se izmigolji, okrene i pogne glavu pred pozornicima.

„Moj mlađi brat“, prodahla ona, „nikad pre nije video vešanje. Nismo hteli da dižemo galamu. Začepila sam mu usta.“

Bezubi je prestao da se otima, ali se rasplakao. Žutokaputaš koji je progovorio – sredovečan muškarac lica izbrzdanog ožiljcima – pogleda u njega s gađenjem.

„Vas četvoro ste sami došli ovamo?“

„Poslala nas majka“, reče Bet. „Da dečaci vide vešanje. Da vide šta ti sleduje za lenčarenje i ako upadneš u loše društvo.“

„Žena zdravo razmišlja. Ništa kao vešanje ne zaplaši žgebada da ne pravi belaja.“ Čovek se namršti. „Što ona nije došla s vama?“

„Ma majka obožava vešanje, nema tu priče“, reče Bet. Onda utiša glas i prošaputa: „Ali, ovaj, dobila je proliv. Gadan. Ceo dan ne ustaje sa...“

„A. Dobro, dobro.“ Žutokaputaš se zakašlja. „Bogovi joj dali zdravlja. Najbolje bi ti bilo da *ovog ovde* neko vreme ne dovodiš na ceremoniju za Dan pokore.“

„Slažem se, gospodine.“ Bet se opet nakloni. „Majka ima da mu odere kožu s leđa.“

„Gubi se onda, mala. Ne treba više dizati larmu.“

„Naravno, gospodine.“

Pozornici su zašli dalje u svetinu, koja se i sama vraćala u život. Bet skliznu s kamenog zida – nimalo otmeno, pošto je za sobom povukla i Bezubog i Tama. Ovog prvog je još čvrsto držala, a ovaj potonji je odbijao da joj pusti drugu ruku. Nije kukao kao Bezubi, ali oči su mu bile pune suza, video je Lok, i još je više ubledeo. Lok obliza unutrašnjost usta, koja se pod prodornim pogledom žutokaputaša behu sasušila.

„Hajdemo“, reče Bet. „Idemo odavde. Videli smo sve što ima da se vidi.“

8

Još jedan prolazak kroz šumu kaputa, nogu i stomaka. Lok, u kom je opet narastalo uzbuđenje, blago se pridržavao za poledinu Betine tunike kako je ne bi izgubio, i bilo mu je u isto vreme i drago i bio je razočaran što ona ništa po tom pitanju nije rekla ili uradila. Bet ih je povelala nazad u zelene senke Mara Kamorace, gde je vladala tiha samoća – na samo četrdeset koraka daleko od svetine od više stotina ljudi – a kad su se bezbedno ugnezdili u jedan skriveni budžak, gurnula je Tama i Bezubog na zemlju.

„Šta da je neka druga grupa iz Brda videla ono? Bogovi!“

„Izvini“, vajkao se Bezubi. „Ali oni... ali oni... oni su poginu...“

„Kad obesiš čoveka, on umre. Zato ih i vešaju!“ Bet je obe-
ma rukama uvturala prednji deo tunike; onda duboko udahnu.
„Saberite se. Ovog trenu. Pre nego što se vratimo, svaki od vas mora da mazne kesu ili nešto drugo.“

Bezubog spopade novi napad jecaja, on se prevrnu na bok i poče da žvaće zglobove prstiju. Tam, koji je zvučao iscrpenije nego što je Lok mislio da je moguće, reče: „Bet, ja ne mogu. Izvini. Uхватиće me. Prosto ne mogu.“

„Ostaćeš bez večere.“

„Dobro“, reče Tam. „Molim te, vodi me nazad.“

„Do mojega.“ Bet protrlja oči. „Ne mogu te vratiti praznih šaka ili sam i ja u istom čabru kao ti, razumeš?“

„Ti si Prozordžija“, progundala Tam. „Nemaš ti šta da se brineš.“

„E, kad bi tako bilo“, reče Bet. „Vas dvojica morate da se priberete...“

„Ne mogu, ne mogu, ne mogu!“

Lok je nanjušio veličanstvenu priliku. Bet ih je izvukla na obalu, a evo savršenog trenutka da i on uradi isto to. Sa osmehom od pomisli na to šta će ona reći, uspravio se do pune visine i pročistio grlo.

„Tame, nemoj da si krme“, reče Bet, uopšte ne obraćajući pažnju na Loka. „Ima da ćorneš nešto, ili da izigravaš cimača, pa da neko drugi zgrabi. Što se mene tiče, nemaš izbora...“

„Izvini“, reče Lok sa oklevanjem.

„Šta hoćeš ti?“

„Neka uzmu obojica po jednu stvar od mene“, reče Lok.

„Šta?“ Bet se okrenu ka njemu. „O čemu pričaš?“

Ispod tunike Lok izvuče dve kožne kese i jednu finu svilenu maramicu, samo malčice zamrljanu.

„Tri komada“, reče. „Nas je trojica. Samo reci da smo maznuli po jedno i možemo odmah kući.“

„Gde si, koji *moj*...“

„U gužvi“, reče Lok. „Ti si držala Bezubog... toliko si se usmerila na njega, sigurno nisi videla.“

„Nisam rekla da se još išta krade!“

„Pa, nisi mi rekla ni da ne kradem.“

„Ali to je...“

„Pa ne mogu sad da ih vratim“, reče Lok, daleko nabusitije nego što je nameravao.

„Ne brecaj se na mene! Jao, mili bogovi, nemoj se duriti“, reče Bet. Ona kleknu i položi ruke Loku na ramena; na njen dodir i pogled izbliza on shvati da iznenada neobuzdano drhće. „Šta je bilo? Šta ti je?“

„Ništa“, kaza Lok. „Ništa.“

„Bogovi, kako si ti čudan dečkić.“ Ona opet baci pogled ka Tamu i Bezubom. „Vas trojica ste puna kapa belaja. Dvojica neće da rade. Jedan radi bez naređenja. Nemamo izbora, pretpostavljam.“

Bet uze kese i maramicu od Loka. Prstima je očešala njegove, i on uzdrhta. Bet skupi oči.

„Jesi ti to lupio glavom?“

„Jesam.“

„Ko te je gurnuo?“

„Samo sam pao.“

„Ma, kako da *ne*.“

„Časna reč.“

„Izgleda da te boli. Ili si možda bolestan. Treseš se.“

„Do... dobro sam.“

„Kako god ti kažeš.“ Bet zatvori oči i poče da ih masira prstima. „Poštedeo si me gomile muka, da tako kažemo. Je l' hoćeš da... slušaj, da li te neko kinji, hoćeš da ga zaustavim?“

Lok se trže. Starije dete, *ovo* starije dete, od svih ljudi na svetu, i pritom Prozordžija, nudi mu zaštitu. Može li ona to? Može li da pokaže Veslinu i Gregoru njihovog boga?

Ne. Lok se prisili da skrene oči s Betinog lica, koje ga je potpuno opčinjavalo, i vrati se na zemlju. Uvek će biti drugih Veslina, drugih Gregora. I šta ako ga još više zamrže zato što se ona umešala? Ona je Prozordžija, on je Uličar. Rade u suprotnim smenama. Nikad ranije je nije video; kakvu bi to zaštitu i mogao da dobije od nje? Nastaviće on da se pravi mrtav. Izbegavaće da skreće pažnju na sebe. Pravilo broj jedan, pravilo broj dva. Kao i uvek.

„Samo sam pao“, reče. „Dobro sam.“

„Dobro“, odgovori ona pomalo hladno. „Kako god ti hoćeš.“

Lok je nekoliko puta otvorio i zatvorio usta u očajničkom pokušaju da smisli kako da se umili ovom tuđinskom stvoru. Prekasno. Okrenula se od njega i potegla Tama i Bezubog na noge.

„Ne mogu da verujem“, reče, „ali vas dva zvekana dugujete večeru ovom ovde podmetaču požara u Tesnacu. Je l' vam jasno koliko ćemo nagrabusiti ako ikad ikom zucnete i reč o ovome?“

„Meni jeste“, reče Tam.

„Gadno ću se iznervirati ako čujem i jednu jedinu“, nastavi Bet. „I jednu jedinu! Čuješ, Bezubi?“

Nesrećnik zaklima glavom, pa se opet baci na sisanje pesnice.

„Idemo onda nazad do Brda.“ Bet povuče maramu i namesti kapu. „Stvari ostaju kod mene, sama ću ih proslediti gospodararu. Ni reči o ovome. *Nikom*.“

Celim putem nazad do groblja nastavila je, kao što je već i bilo uobičajeno, da stiska Bezubog. Tam joj je bio tik za petama i izgledao je iscrpeno, ali kao da mu je laknulo. Lok je išao na začelju i do krajnjih granica naprezao um, ali u ovom slučaju jednostavno nije imao dovoljno iskustva. Šta je rekao ili uradio što nije trebalo? Gde je pogrešio u proceni? Zašto nije očarana njime kad ju je već poštedeo tolikih muka?

Celim putem do kuće nije mu se ni obratila. Onda, kad su stigli, pre nego što je našao izgovor da opet popriča s njom, nestala je, iščezla u tunnelima koji su vodili u privatne prostorije ekipe Prozordžija, kuda on nije mogao za njom.

Te noći se durio, slabo je jeo večeru koju je zaslužio svojim spretnim prstima, i cepteo je, ne na Bet nego na sebe, što ju je nekako oterao.

9

Dani su prolazili, za Loka duži nego ikad do tada, jer sad ga je zaokupljalo još nešto pored kratkotrajnog uzbuđenja svakodnevnih zločina i neprestanog truda da preživi.

Bet mu nije izbijala iz glave. Sanjao ju je, sanjao kako joj se kosa prosula ispod kape i uhvatila svetlost koja se probijala kroz zamršeno zelenilo Mara Kamorace. Začudo, u snovima, kosa je bila potpuno crvena, od korena do krajeva, netaknuta farbom ili maskom. Cena ovih vizija bila je hladno, nemilosrdno razočaranje pri buđenju, i onda ležanje u tami, u borbi s tajanstvenim osećanjima koja ga nikad pre toga nisu morila.

Mora opet da je vidi. Nekako.

Isprva je gajio nadu da su ga za stalno rasporedili u grupu problematične dece, s Bet kao starateljkom. Nažalost, izgleda da Krađoučitelj uopšte nije imao takve planove. Lok je lagano shvatao kako će, ako želi još jednu priliku da ostavi na nju utisak, morati da stavi glavu u torbu.

Bilo je teško narušiti navike koje je sam sebi iskrojio, da se i ne pominju one koje se očekuju od nekoga na tako bednom položaju. Ipak, počeo je češće da lunja po lagumima i tunelima svoga doma, u žudnji da na tren opazi Bet, i time se izlagao kinjenju i ismevanju starije, besposlene dece. Pravio se mrtav. Nije pokazivao da je čuo. Pravilo broj jedan i pravilo broj dva. Skoro da je bio dobar osećaj zadobiti modrice u neku odistinsku svrhu.

Manje bitni siročići u grupi Uličara (dakle gotovo svi oni) spavali su na gomili na podu sporednih podzemnih prostorija, koje su ličile na dom za napuštenu decu – po nekoliko desetina u jednoj. Kad bi ga noću snovi probudili, Lok se sada trudio da ostane budan, da uprkos mrmoru i šuškanju oko sebe napregne uši i čuje odlaske i dolaske Prozordžija na tajnim zadacima.

Ranije je uvek mirno spavao negde u sredini, dok su ostala deca svud oko njega hrkala, ili uz zgodan, bezbedan zid. Sada se kockao i zauzimao položaje na ivicama gusto ušuškane gomi-
le; odatle je mogao da nazre ljude u tunelima. Svaka senka u prolazu i svaki korak koji načuje, na kraju krajeva, mogli su pripadati njoj.

Retko kad bi ovo urodilo plodom. Više puta ju je video tokom večernjeg obeda, ali nikad mu se nije obratila. Zapravo, ako ga je uopšte i primećivala, sjajno joj je polazilo za rukom da to sakrije. A da joj se Lok obrati po sopstvenom nahođenju, dok je okružena drugovima Prozordžijama, a oni starijim uličarskim siledžijama... tolika drskost bila bi potpuno pogubna. Zato je davao sve od sebe – ma koliko nezatno to bilo – da se šunja i uhodi je, i sladio se treperenjem u želucu kad god bi je nazreo makar i na pola sekunde. Ti hitri pogledi i ti osećaji nadoknađivali su mu mnogobrojne dane nemoćne čežnje.

Još dana, još nedelja proteklo je u onoj magličastoj, večitoj sadašnjici detinjstva. One blistave kratke trenutke u Betinom prisustvu, kada je zapravo pričao s njom, Lok je u sećanju glancao iznova i iznova, sve dok mu se nije činilo da mu je tog dana započeo i sam život.

Tog proleća umro je Tam. Lok je čuo govorkanja. Dečaka su uhvatili u pokušaju da mazne kesu, i nesuđena žrtva razbila mu je glavu štapom za poštapanje. Nije to bilo ništa neobično. Ako čovek ima svedoka da su ga umalo opljačkali, verovatno će izgubiti prst sporedne ruke. Ako niko ne potvrdi njegovu priču, visiće. Kamor je, na kraju krajeva, bio civilizovan; postojale su prihvatljive i neprihvatljive okolnosti za ubistvo dece.

Bezubi je pošao za njim uskoro potom; usred bela dana smrskao ga je kolski točak. Lok se pitao da nije ipak tako najbolje. I on i Tam bili su nesrećni pod Brdom, i možda im bogovi nađu neku bolju namenu. To se Loka ionako nije ticalo. Morao je da se bavi sopstvenom opsesijom.

Nekoliko dana nakon što je Bezubi dobio svoje, Lok se vratio kući posle dugog, mokrog radnog popodneva u četvrti po imenu Severni ugao, gde je šacovao i pljačkao tezge na pijaci za imućnije građanstvo. Otresao je kišu sa onoga što mu je služilo kao ogrtač – istog onog stravično smrdljivog parčenceta kože kojim se svake noći pokrivao. Onda je otišao do gomile matorije dece, pod vođstvom Veslina i Gregora, koja je iz dana u dan pretresala manju decu koja bi se vratila s plenom.

Obično su se posvećivali zadirkivanju i pretnjama, ali danas su uzbuđeno pričali o nečem drugom. Dok je čekao da na njega dođe red da ga kinje, Lok je načuo odlomke razgovora.

„...i nimalo mu zbog toga nije drago... dobrano je zarađivala.“

„Znam, jeste, a nije se ni pravila važna.“

„Ali to su ti Prozordžije, a? Zar nisu svi takvi? E pa, ovo im se neće dopasti. Dokaz da su smrtni koliko i mi. I isto tako umeju da zajebu.“

„Koja brljotina od meseca. Onom nesrećnom duduku razbiše glavu... onaj mali govнар kog smo šutirali do sto jedan i nazad... sad ona.“

Loku se nešto hladno steže u stomaku.

„Ko?“, upita.

Veslin zastade usred rečenice i zapilji se u Loka, kao da se zgranuo što sitna uličarska boranija uopšte ima moć govora.

„Šta 'ko', ti što ideš okolo i titraš guzice?“

„O kome pričate?“

„Zini da ti kažem, jebô te ja.“

„O KOME?“

Same od sebe Lokove ruke stegle su se u pesnice, a srce mu je lupalo dok je ponovo iz sveg glasa vikao: „O KOME?“

Veslin treba samo jednom da ga šutne i oboriće ga. Lok je video šta se sprema, video je siledžiju kako mu ka licu diže nogu, koja je narastala do neverovatnih razmera, a on svejedno nije bio u stanju da je izbegne. Pod i tavanica zameniše mesta, a kad je Lok opet progledao, ležao je na leđima, s Veslinovom petom na grudima. Niz zadnji zid grla slivala mu se topla krv metalnog ukusa.

„Otkud ovom samo ideja da nam se ovako obraća?“, reče Veslin.

„Pojma ne'am. Jad i beda, jebô ga ja“, reče Gregor.

„Molim vas“, reče Lok. „Recite mi...“

„Šta da ti kažemo? Otkud tebi pravo da bilo šta znaš?“ Veslin je kleknuo Loku na grudi, pretresao mu odeću i našao plen od tog dana. Dve kese, srebrnu ogrlicu, maramicu i nekakve drvene tube jereštijske kozmetike. „Znaš šta, Gregore? Nešto se ne sećam da je Lamora večeras išta doneo.“

„Ni ja, Vese.“

„Aha. Eto ti ga na, upišanko jedan mali. Ako hoćeš večeru, a ti jedi sopstvena govna.“

Lok beše previše navikao na smeh kakav se sad zaorio tune-lom da bi obraćao na njega pažnju. Probao je da ustane i za trud dobio nogu u grlo.

„Samo sam hteo da znam“, prodahta, „šta se desilo...“

„Šta tebe briga?“

„Molim te... molim te...“

„Pa, kad si već tako ućtiv.“ Veslin ubaci Lokov plen u prljavu platnenu vreću. „Prozordžije su imale lošu noć.“

„Skurcali se samo tako“, reče Gregor.

„U’vatili su ih kad su obrađivali veliku kuću. Nisu svi pobegli. Jedno su izgubili u kanalu.“

„Koga?“

„Bet. Udavila se.“

„Lažeš“, šapnu Lok. „LAŽEŠ!“

Veslin ga šutnu u slabinu i Lok poče da se uvija. „Ko kaže... ko kaže da se...“

„Ja kažem, jebem ti sve.“

„Ko ti je rekao?“

„Pisao mi vojvoda. Jesi ti pao s jebenog duda? Gospodar, eto ko! Bet se sinoć udavila. Ne vraća se pod Brdo. Što, je l’ se pržiš na nju? Koja smejurija.“

„Teraj se u tri lepe“, reče Lok. „Moraš da...“

Veslin ga preseče još jednim snažnim udarcem nogom u tačno isto mesto kao malopre.

„Gregore“, kaza, „imamo pravi problem. Ovom fali neka daska u glavi. Zaboravlja šta sme, a šta ne sme da kaže ovakvima kao što smo mi.“

„Vese, imam divan lek za to.“ Gregor šutnu Loka između nogu. Lok otvori usta, ali se ne začu ništa izuzev suvog šištanja samrtničkog bola.

„Ud’ri smrdljivo govno.“ Veslin se cerio dok su on i Gregor obrađivali Loka snažnim, pažljivo naciljanim udarcima nogama. „Uživaš, a, Lamora? Je l’ ti se sviđa ovo što ti sleduje kad se pred nama puvaš i duvaš?“

Samo je Krađoučiteljeva zabrana pravog ubistva među siročićima spasla Loku život. Dečaci bi ga – da cena ovakve zabave nisu bile njihove rođene šije – bez ikakve sumnje ugazili u kašu, a i ovako je malo falilo da odu predaleko.

Tek za dva dana Lok je mogao da se kreće koliko da opet otpočne s radom, a za to vreme, pošto nije imao drugova koji bi

ga pazili, mučile su ga glad i žeđ. Ipak, nije se radovao oporavku i nije uživao u povratku na posao.

Opet se pravio mrtav, opet se krio po ćoškovima, opet se vratio na pravilo broj jedan i pravilo broj dva. Ponovo je pod Brdom bio sasvim sam.